

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat EREN
Diyarbakır Milletvekili

Ceza infaz hukukunun temel amacı, hükümlünün infaz süreci boyunca insan onuruna saygılı koşullarda tutulmasını sağlamak, toplumsal hayata yeniden kazandırılmasını desteklemek ve cezanın infazında keyfiliği önlemektir. Bu amaç doğrultusunda koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik kurumları, hükümlünün cezaevi koşullarındaki somut davranışları, kurallara uyumu ve disiplin durumu esas alınarak değerlendirilmesi gereken hukuki mekanizmalardır.

Buna karşın son yıllarda ceza infaz kurumlarında faaliyet gösteren İdare ve Gözlem Kurulları tarafından yapılan "iyi hâl" değerlendirmelerinin; hükümlünün cezaevi içindeki fiilî tutum ve davranışlarından ziyade, düşünce ve kanaatleri, okuduğu kitaplar, yazılı ve sözlü ifadeleri ile geçmişe ilişkin siyasi görüşleri üzerinden yapıldığına dair yaygın ve süreklilik arz eden bir uygulama ortaya çıkmıştır. Bu durum, koşullu salıverilme kurumunun amacından uzaklaşarak fiilen ideolojik bir denetim ve cezalandırma aracına dönüştüğünü göstermektedir.

Elazığ T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan Necmiye Boz hakkında verilen İdare ve Gözlem Kurulu ile infaz hâkimliği kararlarında; somut bir disiplin suçu, cezaevi içinde şiddet, isyan, firar girişimi veya kurum güvenliğini tehlikeye düşüren herhangi bir eylem bulunmamasına rağmen, hükümlünün "iyi hâlli olmadığı" sonucuna varıldığı görülmektedir. Karar gerekçelerinde ise hükümlünün okuduğu kitaplar, yazılı ifadeleri, düşünce beyanları ve "pişmanlık göstermediği" yönündeki soyut ve yoruma dayalı değerlendirmelerin belirleyici unsur hâline getirildiği anlaşılmaktadır.

Oysa pişmanlık göstermek, mevzuatta koşullu salıverilme için açık bir şart olarak düzenlenmemiştir. Bu kavramın fiilen bir ön koşula dönüştürülmesi, hükümlüler üzerinde düşünce, kimlik ve vicdan alanına müdahale anlamına gelmekte; ceza infaz rejimini hukuki sınırların dışına taşımaktadır. Bu uygulama aynı zamanda, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarında açıkça tanımlanan umut hakkının ihlaline yol açmaktadır.

Öte yandan İdare ve Gözlem Kurulu kararlarının infaz hâkimlikleri tarafından büyük ölçüde aynen onanması, bu kararların etkili bir yargısal denetime tabi tutulmadığı yönünde ciddi kaygılar doğurmaktadır. İnfaz hâkimliklerinin, idari nitelikteki bu kararlar üzerinde gerçek ve

somut bir denetim yapmaksızın karar vermesi, hukuki güvencelerin zayıflamasına ve keyfi uygulamaların kurumsallaşmasına neden olmaktadır.

Ceza infaz sürecinde düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamında kalan fiillerin, koşullu salıverilmenin engellenmesi için bir kriter olarak kullanılması; Anayasa'nın 26. maddesi ile Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarıyla açıkça çelişmektedir. Bu yaklaşım, cezanın kendisini aşan ve infaz sürecini yeni bir cezalandırma alanına dönüştüren bir nitelik taşımaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- Son beş yıl içerisinde ceza infaz kurumlarında "iyi hâlli olmadığı" gerekçesiyle koşullu salıverilme veya denetimli serbestlik hakkı ertelenen hükümlü sayısı kaçtır? Bu hükümlülerin kaç siyasi suçlardan hüküm giymiştir?
- 2- İdare ve Gözlem Kurulları tarafından yapılan iyi hâl değerlendirmelerinde; hükümlünün okuduğu kitaplar, yazılı veya sözlü düşünce beyanları ya da siyasi görüşlerinin değerlendirme kriteri olarak kullanılmasına ilişkin Bakanlığınızca belirlenmiş yazılı bir düzenleme, genelge veya talimat bulunmakta mıdır?
- 3- Mevzuatta açık bir şart olmamasına rağmen "pişmanlık göstermeme" olgusunun fiilen koşullu salıverilmenin ön koşulu hâline getirildiği yönündeki uygulamalar Bakanlığınızca nasıl değerlendirilmektedir?
- 4- İdare ve Gözlem Kurulu kararlarının infaz hâkimlikleri tarafından reddedilme oranı nedir? İnfaz hâkimliklerinin bu kararları denetlerken esas aldığı somut ve nesnel ölçütler nelerdir?
- 5- Somut bir disiplin suçu bulunmamasına rağmen iyi hâl değerlendirmesi olumsuz yapılan dosyalar hakkında Bakanlığınızca herhangi bir inceleme veya denetim yapılmış mıdır? Yapıldıysa sonuçları nelerdir?
- 6- Düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamında kalan fiiller nedeniyle koşullu salıverilmenin engellenmesinin, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarıyla bağdaşıp bağdaşmadığı hususu Bakanlığınızca nasıl değerlendirilmektedir?